

Izhaja

vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 20 vinarjev od garmondvrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto 4 krone (2 gld.).

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XIX.

V Celovcu, 26. julija 1900.

Štev. 30.

Slovenci, ljubimo slovenščino!

„Najčistejših čuvstev človeških in najlepših eno je naklonjenost do jezika materinega.“

A. M. Slomšek. (Zbrani sp. IV. 197.)

(Konec.)

Ljubezen do svojega materinega jezika je pač korotanskim Slovincem po največ še tuja. Nemškutarija vlada, širi se in se oblastno šopiri. Nemškutarjev, teh žalostnih narodnih propalic, nikjer ne zmanjkuje. Njih sramotno, izdajsko počenje šiba in žigosa slavni knezoškof A. M. Slomšek z ostrimi, a resničnimi besedami: „Kaj mi hočete dati in jaz ga vam izdam?“ — Tako je govoril Judež Iskarijot sovražnikom Kristusovim. Oni mu obljubijo 30 srebrnikov... „Kaj nam hočete dati in vam hočemo prodati svoj narod, svoj materin jezik in vso narodno blago?“ Tako govorijo naši nemškutarji, svojega naroda zatajevalci... Trideset srebrnikov ravno ne iščejo; zadosti jim je nekoliko pohvale, nekaj posvetne časti, pa tudi časnega dobička prazna obljudba, da taki mešetarji svoj rod z veseljem zatajijo in ptujščini izdajo, kakor nas Slovence stoletna žalostna skušnja uči.“ (Zbr. spisi, IV. 251.) In zopet: „Kdo ponemčuje še neprehoma naše slovenske trge in sela ter po nemščini zeva kakor klopotec po vetru, rekoč: »le nemško! le nemško!« Vse to nemškutarji delajo, ki slovenske zemlje kruh zavživajo in pijejo vince slovenskih gor, slovenski narod pa zasramujejo in napeljujejo proste Slovence nemškovati in nemško saj na pol hrustati.“ (Zbr. sp. IV. 253.) Pa jih tudi pošteno osmeši, rekoč: „Slovenci, ki svoj jezik malopridno zatajijo in hočejo Nemci biti, so podobni neumnemu kmetu, ki svojo kmetiško suknjo sleče in gosposko nositi začne, da potem ni gospod, ne kmet. Rojen Slovenec, ki svoj narod zataji, je podoben pogreti jedi, ki nobenemu zdrava ni.“ (Zbr. spisi, IV. 266.) Drugače primerja takega človeka nespametnemu pijancu: „Kdor svoj materin jezik zavže ter ga pozabi in zapusti, je zmedenemu pijancu podoben, ki zlato v prah tepta in ne vé, koliko škode si dela.“ (Zbr. sp. IV. 264.)

Kjer pa je nemškutarija, tam so tudi nemški brezverski časniki, in kjer so brezverski časniki, tam je tudi verska mlačnost, in kjer ni vere, tam

je pravni in šestokrat tudi gospodarski propad. — Res daleč lahko pripelje človeka to pogubno ljubkovanje s hvalisano nemščino, „po kateri se je že svoje dni krivovera v naše kraje vrinila in po kateri se nam v naših časih spet ponuja.“ (Zbr. sp. IV. 267.) — Kdaj pač se bodo koroški Slovenci odločno in popolnoma odtegnili močno jim kvarljivemu tujemu vplivu, kdaj se bo tudi v njih vzbudil oni blagi čut, ki ga je Bog zasadil v srca vseh narodov in ki je po besedah Slomšekovih jeden „najčistejših in najlepših človeških čuvstev.“ — Ljubezen in spoštovanje do jezika materinega, kajti „velik dar božji je naš materin jezik, s kojim stvarnika hvalimo in govorimo o nepreštevilih čudežih božjih.“ — „Povej“, tako vsklikne navdušeno že imenovani, veliki rodoljub, „povej, ako moreš, število zvezdic na jasnem nebu in po njih dobrote božje preštej, katere zavživamo na tem svetu; pa ne pozabimo, srečni otroci, da je beseda materna vseh dobrot največja dobrot, jasno ogledalo vsakega ljudstva, mila dojka vsakega nauka in izobraženja narodnega. Dokler beseda materna slovi, se narod časti in oživlja; kakor beseda materna umira, peša tudi naroda slava in moč. Kdor ljubi torej svoj narod, njemu so dragi tudi matere mili glasovi; oni so živci življenja dušnega.“ (Zbr. sp. IV. 257.) Da, Slomšek je spoznal vrednost jezika materinega in zato se zanj tudi tako navdušuje in globoko obžaluje, da ga njegovi slovenski rojaki tako malo spoštujejo in cenijo.

Njemu je beseda materna poleg sv. vere najsvetejša in odločno terja od naših protivnikov, naj nam pusté ta dva Slovincem najdražja zaklada: „Pustite Slovincem dve reči, ki ste nam dragi kakor svetle oči: sv. katoliško vero in besedo materno!“ (Zbr. sp. IV. 182.) Tudi v svoji krasni knjigi: „Življenja srečen pot“, polaga slovenskim mladeničem na srce ljubezen do naroda in do jezika materinega, govoreč: „Ne sramuj se svojega ljudstva, ki je tvojega naroda, in svojega jezika ne pozabi, katerega so te tvoja ljuba mati naučili. Beseda materna je živo znamenje materine ljubezni; kdor to znamenje zataji, matere vreden ni.“ (Str. 145.)

In kdor še ne ljubi naše lepe, miloglasne slovenščine, njemu kliče, naj se je le pridno uči in jo prav spozna in ljubil jo bo. „Le spoznati si prizadevaj našo besedo, čedno in olikano, in jo boš

ljubil kakor očesce.“ (Zbr. sp. IV. 258.) Sam je ne more dovolj prehvaliti; ljubi jo s čisto, ognjevito ljubeznijo. Kako navdušeno mu kipé iz go-rečega, domoljubnega srca prelepe, iskrene besede, s katerimi prisega svojemu materinemu jeziku naj-zvestejšo ljubezen; kako mило, nežno, pretresljivo ti donijo na uho sladki glasovi: „Oj ljubi, lepi in pošteni slovenski materin jezik! s katerim sem prvič svojo ljubeznivo mamo in dobrega ateja klical; v katerem me je moja mati učila Boga spoznavati, v katerem sem prvokrat svojega Stvarnika častil; tebe hočem kakor najdražji spomin svojih rajnih starišev hvaležno spoštovati in ohraniti, za tvojo čast in lepoto po pameti kolikor premorem skrbeti, v slovenskem jeziku moje ljube brate in sestre, Slovence, najrajši učiti in želim kakor hvaležen sin svoje matere, da kakor je moja prva beseda slovenska bila, naj tudi moja poslednja slovenska bo!“ (Zbr. sp. IV. 265.) Tako čisla in časti, tako spoštuje in proslavlja mili naš slovenski jezik mož, ki je bil ves net za slovensko ljudstvo in je v njegov blagor daroval in posvetil vse svoje življenje; mož, ki pač zasluži, da verujemo njegovim besedam in ga poslušamo; mož, ki nam je najljepši vzor pravega, čistega, nesebičnega, ognjevitnega delavnega rodoljuba — prezasluženi, rajni, nepozabni nam knezoškof Ant. M. Slomšek. Slušajmo in posnemajmo ga, vtisnimo si v srce njegove lepe besede, in prisezimo i mi z njim svojemu do sedaj tako malo spoštovanemu slovenskemu materinemu jeziku najiskrenejšo, najčistejšo ljubezen; s tem bomo na najlepši način praznovali in proslavili stoletnico rojstva tega velikega, vzornega rodoljuba. Že davno krije njegovo telo hladna zemlja, a njegov duh še živi in veje nad nami; naj nas oživlja, budi, drami, krepeča in navdušuje tudi zanaprej k neumornemu, neustrašenemu delovanju v čast in slavo naše mile majke Slave!

Da pa pripomoremo slovenščini do večjega ugleda, kažimo ljubezen do svojega jezika tudi nasproti tujcem; ker le potem smemo zahtevati, da upoštevajo slovenščino i drugi, če jo sami spoštujemo. Zato nas uči Slomšek: „Hočemo, naj bi slovenska beseda slovela, imela čast vpricho narodov, naših sosedov, sami jo prvi spoštujemo, ne toliko v praznih besedah in malovrednem pričkanju, temveč v dejanju in slavni obnoši slovenski.“ (Drobtince, letnik XXI.)

PODLISTEK.

Slika iz življenja.

(Spisal Fran Ostróženski.)

I.

Visoko se vzdigujejo valovi jadranskega morja. Kakor bi hotela priroda zadnjikrat pokazati svoje sile, — tako besno se je vzdignil vihar na morju. Orkan tuli in goni na obrežje valove, visoke kot gore. Stari ribič in njegova žena sedita v varni koči in zreta ven na vzburkano morje. Zdajci se oglasi znamenje za pomoč, znamenje, katerega se mornarji le poslužujejo, ako se gre za življenje in smrt. — Ribič skoči na noge in z veseljem si jame mencati roke. Na njegovem licu se pokažejo zgubanečene poteze — znak divje pohlepnosti. „Morje nam nocoj prinese blaga potapljačoe se barke, stara!“

„Če le ne bo stalo kako človeško življenje, Anton!“

„Nu, kaj pa to, človeško življenje! Širno morje uniči dan na dan mnogo človeških življenj. Ali najdejo ti kje drugje svoj grob, ali tukaj, to je enako. Če se nobena ladija ne potopi, ni za nas nobenega blaga. Mož z denarnico za pasom, katerega je morje lansko leto priplavilo na suho, niti bil to za naju dober plen?“ —

Zopet je zadonelo znamenje za pomoč tja v viharo divjo noč, a zdaj krepkeje in močnejše kot prvič.

„Le streljajte, ob takem vremenu se ne upa živa duša tja do vas. Vi ste mi zagotavljeni,“

pristavi ribič. Nato stopi k oknu in se ozre ven na morje. Svetli žarek zažari v nočno tmino, za njim pa doni votli grom.

„Če vidim kako ladijo v nevarnosti“, reče žena, „se vselej spomnim najinega sinu. Mogoče, mogoče, da še pride kdaj k nama, kojega tako željno pričakujemo!“

„Najin sin? On? Ta gospoduje v Ameriki na svojem posestvu in ne misli na svoje stariše. Ne, stara, njega si le izbij iz spomina, on je za naju izgubljen!“

„To pač ti praviš“, reče starka; „meni pa je obljubil, da pride, ko si bo nekoliko prihranil. In on je mož-beseda. Meni se včasih dozdeva, kakor da bi zdaj in zdaj stopil pri vratih notri.“

„Neumnost!“ odvrne ribič. „Izbij si take misli iz glave. Če bi bil najin sin tako dober, kakor ti misliš, poslal bi nama bil že zdavno denarja čez mero. Saj so šli tudi drugi tja, in vedno se sliši, kako se zdaj ti zdaj drugi spomnijo domačih s kakim bankovcem.“

„Gotovo ima nesrečo, da si ne more kaj prihraniti in ne more ničesar poslati“, reče starka.

„Kako zopet čenčáš!“ ji nevoljen odgovori mož. „Najprvo je obljubil, da pride, ko si bo kaj prihranil in sedaj nama niti ne piše, ker je v sreči in bogastvu pozabil na naju. Ne piše in ne pride, ker ne misli več na naju in s tem dovolj!“

Zdaj se med groznim bučanjem viharja v tretjič oglasi strel čisto pri obrežju.

„Jezus Marija!“ zakriči starka, in s sklenjenima rokama pade na kolena.

Ribič pa se jame zvijati kakor ropni ptič, kedar zagleda ravno pod seboj plen in ga skuša

ugrabiti. Vihar prinaša vpitje obupajočih človeških glasov na uho. V tem ko se ribičevi ženi zibljejo ustnice v globoki molitvi, kakor bi bila zamaknjena, pa stopa ribič s črnimi nazori v duši ven v viharo noč. Zdaj stopa gori na golo skalo, od katere pregleda vse morje. Pri svitu blede lune, katera je ravno sedaj stopila izza raztrganih oblakov, razloči kako valovi z ladijo pluskajo ob neko skalo. Z groznim hrúščem ladija zopet odleti. V tem zakrije zopet temán oblak blede mesec. Naenkrat zasliši ribič grozovito pokanje. Takoj na to pa ne sliši nič drugega kakor tuljenje viharja in gromenje in pluskanje vzburkanih valov proti skalnatim stenam.

Toda, kakor bi bila dovršila priroda svojo dolžnost, se vihar polagoma poleže, le peneče valovje se še ne more tako hitro pomiriti. S sklonjenim telesom stoji stari in s poželjivimi pogledi se ozira tja na morsko površje, katero val za valom meče na obrežje. Zdajci spreleti ribiča peklenko veselje; vkljub tmni zagleda v bližini nekaj temnega, — stvar, katero je val ravno kar vrgel tja. Ozirajoč se na vse strani in oprezno plazeč, približa se ribič motni stvari. Bilo je — moško truplo, katero je raztegnjeno ležalo tam na peščenemrodu.

V trenutku je ribič tik njega, poklekne zraven na tla in jame stikati po žepih ponesrečenca. Ne dolgo — pa izvleče dobro napolnjeno denarnico iz žepa.

„Sicer še živi in še diha“, dé ribič, „mogoče da se zopet zavé; pa saj bi bil denarnico tudi lahko na morju izgubil in morje je široko in veliko!“

Zopet začne ponesrečenca preiskovat in zdaj

„Bodimo pogumni in odločni“, tako piše neki slovenski list. „Z neumno skromnostjo in ponižnostjo prišli smo že tako daleč, da se drzne že vsak domišljav nasprotnik z našim jezikom povoljno pometati.“ Pokažimo vendar našim tujim privranci in priseljencem, da smo na slovenski zemlji gospodarji mi — Slovenci in imamo na svojih tleh le mi zapovedovati. Slovenski govorimo po gostilnah, prodajalnicah in pri občevarju z vsemi onimi ljudmi, ki živijo le od našega denarja. Kdor hoče jesti slovenski kruh, naj se tudi slovenski uči. Slovenščino terjajmo in zahtevajmo v uradih, v šolah in na poštah; do tega imamo popolno pravico, to je naša dolžnost. Naš cilj je popolna ravnopravnost v smislu § 19., od katerega ne odstopimo niti za las, pa tudi drugim njihovih pravic nečemo kratiti. „Slovenci in Nemci smo Avstrijanci“, pravi Slomšek; „enakopravnost naj bo naš pas in pa krščanska ljubezen. Enake dolžnosti hočemo voljno nositi, pa tudi zavživati enake pravice, in ljubi mir bo med nami doma.“ (Zbr. sp. IV. 257.)

Izginiti pa mora najprej nemščina iz onih uradov in zavodov, ki so v slovenskih rokah. Mnogo sitnostij in truda slovensko uradovanje od začetka seveda povzroča, pa to nas ne sme ostrašiti. Če le hočemo — mora iti; mora iti, drugače se sami bijemo v obraz, prazno je vse naše národno navdušenje, zastoj naši klici po enakopravnosti, smešno vse naše javkanje. Ali mar pričakujemo, da nam bodo nemški uradniki slovenščino vsilili in oni začeli z nami slovenski uradovati, če se sami slovenščine posluževati nečemo? Kdor ne dela, naj tudi ne je; kdor se noče zavedati svojih pravic, naj jih tudi ne uživa; kdor se noče braniti, tega naj tepejo; kdor noče biti gospod, naj je hlapec. Ne, tako ne sme več biti; hlapčevati nečemo, ker to je — sramotno.

Delajmo torej, branimo in borimo se, a v svojem delovanju bodimo tudi temeljiti, dosledni, vstrajni. Slovenščini moremo, hočemo in moramo priboriti iste pravice, ki ji grejo, naj si bo v uradih, ali v šoli ali kjersibodi. Vzdravimo se, zavedajmo se svoje národnosti. Pokažimo tujcem, da še živimo in živimo tesno združeni s svojim slovenskim jezikom, ki nam ga je Bog sam podaril, in katerega mi ljubimo in častimo, kakor ljubi in časti vsak národ svoj jezik. Materni jezik nam je svet in nikdo ga ne sme skruniti in zasmehovati; delovati hočemo na to, da ga bodo i tujci spoštovali, a ne prezirali kakor do zdaj! Slovenski sin.

Dopisi.

Iz Celovca. (Odlikovana Slovenka.) Na tukajšnji dekliški obrtni šoli, kjer se uče dekleta, ki so izstopile iz ljudskih šol, razna ročna dela, se je letos šolala tudi Slovenka Matilda Oceppek, doma iz Trbovelj. Med letom je morala pretrpeti marsikatero grenko ravno zato, ker je bila Slovenka. Součenke so ji zabavljale in jo zaničevale, kedar so le mogle. Večkrat je žalostna priokala domov. Ob koncu šolskega leta pa je bilo drugače. Pokazalo se je, da je ta učenka — prej toliko zaničevana Slovenka — najboljša, prva izmed vseh učenk. Voditeljica šole jo je ob sklepu posebno pohvalila,

najde lično uro z verižico. Peklenska misel ga spreleti. „Uro in verižico vtaknem v svoj žep, ponesrečence pa nesem na rob bližnje skale, od koder sem bil zagledal potapljačjo se ladjo. Če se zopet zavede, zamogel bi uro pri meni opaziti in me potem naznaniti v vasi. In jaz veljam za moža-poštenjaka v celi vasi, in če bi ure tudi nikoli ne nosil, zamorejo me vendar-le sumničiti, da sem si jo prisvojil.... V globočino s teboj, saj nisi prvi!“

Zgornje truplo nesrečnega je viselo nad skalnatim robom, ob katerega strmo steno se je morje odbivalo. En sunek — štrbunk — in val, ki se je ravno ob skali razplusknil, je sprejel nesrečnega v svoje naročje.....

II.

Po mnogih ovinkih je korakal ribič proti domu, kot bi ga čakala doma nesreča.

„Neumna stvar“, je mrmral, „saj vendar ni prvokrat, da sem zapodil enega nazaj v morje.“ — Med tem je vihar popolnoma pojenjal, in zopet je zavladovala mirna tišina po morju. — Ne da bi zbudil svoje žene, katero je utrujenost posilila v molitvi, spravi se ribič v spalnico. Bal se je njenih sitnih vprašanj.

„Neumna stvar“, — zopet ponovi spravljajoč se k počitku. Ni se mogel znebiti nekega nepokoja in vzemirjenja, koje se ga je polastilo kot še nikoli poprej. Ne more strpeti v postelji, hitro se obleče na pol in prižge luč. Potem izvleče uro iz žepa ter jo drži k luči. Takoj pa se stresne po vsem životu, in z groznim krikom: „Sveti Bog“ obmahne na stol. Bila je njegova lastna ura, ura,

rekši, da že več let v šoli ni bilo tako vzorne in pridne učenke, ki bi bila zaslužila tako dobro spričevalo in pohvalo v vsakem oziru. Kajpak so se sedaj Nemke, mnogo slabše učenke, spogledovale!

Iz Beljaka. (Nemška omika ali ka-li?) Na predvečer sv. Cirila in Metoda sklenilo je nekaj slovenskih delavcev iz bližnje tovarne zažgati kres na robu pri Turdaničah. Kraj in hraščo nam je blagohotno prepustil posestnik Hanžič. Pa joj, tri turdaniške „Bismarkovce“ je ta sklep tako vznemiril, da niso poprej mirovali, dokler ga niso preprečili; kajti strašno so se bali zamere pri Nemcih, od katerih neki živijo in v potrebi pomoč dobivljajo (?). Že po dné razmetali so pripravljeno hraščo po robu, na večer pa, ko smo komaj dva raketelna spustili, prihruli so z vso svojo drhaljo, oboroženo s koli (!) nad nas, kakor nekdanji Judje nad Jezusa. Ker bi za nas zavedne Slovence vendar presramotno bilo, se z ženami in otroci pretepati, smo raje odšli. — O surovosti turdaniških „hajlovcev“ kaže nemško pismo, katero so pisali, da bi nas sestrašili. V tem pismu pravijo, da odsvetujejo od zažiganja kresa, ker bi moglo priti do „lepega izgreda“, „wo es Ohrfeigen, Prigel, und ab kugeln übrn Rigel geben könte. Bei uns gibtz keine schwarze Farbe den dise schwarze Farbe hat uns Bauern lange genug in der Finsternis gehalten von welcher wir jezt schon hübsch heraussehen... welches wir der Neuschule zu verdanken haben; und sind mit solcher auch zufrieden!!! Und diese Schwarze Pande (!) möchte solches wider zerstören und die Wolkverdummung einführen.“ — Ta odlomek iz surovega pisma zadostuj! Nasprotni „junaki“ se bahajo, da so prišli iz „teme“. No, če je njihov „napredek“ to, da nam žugajo z zausnicami, koli itd. — potem sme „nova šola“, na katero se sklicujejo, biti „ponosna“ (??) na tak sad! Vidi se, da hočejo nemškutarji s kruto silo nastopiti zoper nas! Napili so se nemške „kulture“, in otresli so se „érne teme“ tako, da že segajo po — kolih! In vendar pravijo, da na Korškem kalijo mir — Slovenci! — Podpisali so ono famozno pismo ti-le trije junaki: „Jos. Ulbing, Jochan Sewastian, Franc Kusternig“. — Kakor smo izvedeli, je Ulbing občinski odbornik (!), Sebastijan občinski svetovalec (!), Kusternik pa niti posestnik ni, ampak se je iz Brnce na neko kočjo priženil. Pred nekaterimi leti „sloveli“ so Nemci iz Juden- in Völkendorfa zaradi surovosti in pretepa, sedaj pa zavzamejo menda prvo mesto Turdaničani. — O blažena nemška „kultura“ — kako razširjuješ nevero in surovost med uboge mirne Slovence! Kdaj bodo začeli pohlevni Slovenci s predrznimi „Bismarkovci“ obračunati, kdaj jim bodo obrnili hrbet?

Iz Beljaka. („Südmarkfeier“ na Brnci.) Brnce se imenuje slovenska vas, a ravno tam in v okolici se nahaja nekaj zagrizenih nemškutarjev, na čelu jim seveda učitelj, kateri se trudi na vse mogoče načine, ponemčiti in za nemško „hajlanje“ pridobiti nezavednih Slovencev, saj Nemcev tam vendar ni. Zato so napravili tudi v nedeljo, dné 15. julija, na Brnci neko „Südmarkfeier“, seveda prav v neolikanem nemškem duhu, katere slavnost preseza najneumnejše dosedanjih nemškutarjskih bedarij. Kako se je nemškutarska veselica vršila, o tem ne bodem veliko govoril, saj to se

katero je dal nekaj let poprej — sinu, ko je ta odhajal z doma.

Krik prebudi ženo. Pred njo stoji njen mož, bled kot stena, z iz globokih votlin stopajočimi očmi, s premočeno glavo. S tresočo roko drži uro in verižico in zdaj pa zdaj se izvije njegovim prsim ude pretresajoč krik.

„Sveta Devica! Kakšen si? Kaj ti je?“ zavpije starka.

„Najin sin je prišel, starka, on se bori z valovi. Na pomoč, na pomoč!“ — S temi besedami pusti uro na mizi in hiti ven v noč. Leti in leti, da dospo do obrežja. S hitrimi koraki stopa na skalo, od katere doli je vrgel malo poprej svojega — lastnega sina. Starka pa hiti z negotovimi koraki za njim. Ko dospé do vrha skale, ni bilo o ribiču ne sluha ne duha. Le pluskajoči valovi so naznanjali ubogi ženi, kaj se je zgodilo.

* * *

Med mrtveci, katere je morje vrglo drugega dné na suho, bila sta tudi ribič in njegov sin. Skupna gomila naj bi družila očeta in sina. Starka pa je imela svojega moža za ubijalca in samomorilca; saj je vedela vse.... Še nekaj let je obiskovala grob svojega sina, plakala na njem revica, in vselej se je prikazala na njenem bledem, od gub razoranem licu, debela solza. Gomile svojega moža pa ni obiskala nikoli. Njena usta niso nikoli več imenovala njegovega imena. Dasiravno se je pozneje preselila v drug kraj, postalo je hudodelstvo ranjcega moža kmalu tudi tam znano. In kedar morje pljuska in buči proti skalam, in kedar vihar žvižga čez gladino, tedaj, pravijo ribarji, da kliče

tako ve, da se „hajla“ in bije pri takih priložnostih po zavednih Slovenceh in pa tudi po duhovnikih, katere bi Nemci najraje kar čez noč uničili. Seveda se je slišala tudi prekomajska velenemška pesem „Wacht am Rhein“. Da bi pa privabili k tej nemškutarski veselici ne samo nezavednih Slovencev, ampak tudi nekaj „nacelnov“ iz Beljaka, napravili so zverinjak („menažerijo“), prav po nemškutarske surovosti. Kot izumitelj in voditelj je bil nek L...r iz Brega, kateremu je pomagal brnški učitelj. Kot oklicevalec je bil tamošnji gozdar S...e, in zdelo se je, kakor da bi bil ta posel že nekje opravljal. Zdaj pa pogledajte posamezne „živali“. V prvi vrsti je bil, če rad ali nerad, najet kot „opica“ (merkovec) omilovanja vredni kretin (tepec), zvan „Aftlarjev Šimen“. (!) Ubogi človek je bil zaprt v kletki skoraj cel popoldan, (!) ter je prestal mnogo strahu, ker njegova pamet mu ni dala spoznati, kaj se ima z njim zgoditi. Kaj tako nečloveškega od takih omikancev (?) se bi vendar ne nadejal. Poleg, kot majhna „opica“, je bil napravljen nek 12letni šolar pod tamošnjim učiteljem! Ali ta učitelj vzgojuje njemu v skrb dane učence kot opice za javne veselice? Na veselici je bil tudi Št. Lenartski učitelj, in gotovo tudi kak krajni šolski svetovalec, — in kaj k temu pravi šolska oblast? — Zraven teh človeških „živalij“ pa je bila „Haslerjeva krava“, zraven krave „kozel“ in nazadnje pa p. d. Jakle „bik“. Da ga je dala, obljubil jej je vodja zverinjaka L... malo kave, katere pa menda še danes ni dobila. Tudi druge neumnosti so še uganjali, ali teh otročarij ne bodem omenil. Čudno, da je šel ves ta „špas“ na stroške nevednežev ali boljše neumnežev. Tudi so napravili mlaj in otrokom rekli, da se vrhu mlaja najde krona. Ko se je po velikem trudu priplazil gor nek fant, je z velikimi očmi gledal, ko je dobil samo dve žemli in nekaj sladkarij, srebrna krona je pa manjkala. Postajal je ves razjarjen in žalosten, in ukazali so mu pri mizah pobirati, da je na ta način dobil obljubljeno nagrado. Ko je bilo vsega konec, peljal je neki posili-Nemec tistega topoglavca med mizami na ogled. No, dober tek so mogli pri obedu pri tem pogledu Beljačani pa res imeti. Kaj gršega in bolj nečloveškega se bode na Brnci težko še videlo, ker ne samo kmečki ljudje, ampak tudi Beljačani so majali z glavami in se prav dvomljive volje vračali v Beljak. Sram naj bode nemškutarje! Mi Slovenci pa smo jim hvaležni za to bedarijo, kajti marsikomu so se odprle oči, in deset naših shodov bi ne napravilo toliko upliva, ker z gnusom se mora vsaki poštenjak obrniti od nemškutarjev, kateri so se tokrat zopet pokazali v pravi luči!

Iz Beljaka. (Samomora.) Podvetrovam v občini Šmarten se je dné 6. t. m. ustrelil lovec A. Tiffner v svoji postelji. V pismu, katero je prej pisal, je rekel, da hoče umreti na smrtni dan svoje matere. — Pod cerkvijo sv. Križa je skočil dné 14. jul. v Dravo ter utonil posestnik Fr. Kostner p. d. Šmirbar v Židovski vasi. Uzrok samomora je bila neozdravljiva bolezen. — Ta dva žalostna slučaja kažeta, kako ljudje dandanjši nočejo več prenašati trpljenja, marveč si rajši sami vzamejo življenje.

Iz Št. Jakoba v Rožu. (Visok obisk.) Minuli četrtek smo imeli v Št. Jakobu visokega

stari ribič na pomoč in se spušča iz skale v valovje, v katero je vrgel svojega lastnega sina.

Raznoterosti.

Kje je največ hudodelcev? Nek turinski sodnik je nedavno vprašal v nekem društvu, zakaj je v ječah več moških kakor ženskih? Nihče ni vedel vzroka in zato je sodnik sam odgovoril: „Pogledajte v naše cerkve; one so polne ženskih, moških pa je tam zmirom manj. Zato nahajamo v ječah samo majhno število ženskih, nasproti temu pa tem več moških; kajti v cerkvah se človek uči čednosti. Skoraj v vseh deželah je v ječah samo 25 do 30% ženskih. Vera izpraznjuje ječe, nevera pa je napolnjuje.“

Največja vas na Avstrijskem so Vitkovec na Moravskem. Pri zadnjem ljudskem štetju je imela 19.538 prebivalcev. V Vitkovicah so največje fužine menda na celem svetu, nahaja se v njih 15.000 delavcev, ki na 19 krajih delajo pod nadzorstvom 600 inženirjev, uradnikov in delovodij.

Smešničar.

* **Vragov svak.** „Idi k vragu“, reče žena možu. — „Ta mi ne stori ničesar, saj sem njegov svak“, ji odvrne mož. — „Tako, svak si mu?“ vpraša žena. — „Seveda, ker imam njegovo sestro za ženo!“ Žena je baje nato molčala.

* **Janezek pred slonom.** „Oče, tako debelo kožo bi morala midva imeti, ti radi matere, jaz pa radi učitelja.“

gosta; obiskal je naš kraj ekselence železniški minister dr. Witek. Zavoljo nujnega dela na polju ga žal nismo mogli sprejeti tako, kahor bi radi — vendar se nas je še precej zbralo k sprejemu odličnega gosta, ki se je s svojo gospd. sestro okoli 1/4 ure popoldne pripeljal v St. Jakob. Ekselence je prvi pozdravil vladni svetovalec in okrajni glavar beljaški, g. J. Schuster, tukaj navzoč pri komisiji zaradi nameravane železnice. Zbrano ljudstvo je ekscelenco pozdravilo z navdušenimi živijo-klici! Dve praznično oblečeni deklici sta g. ministra pozdravili, podavši mu šopek rož, z besedami: „Pozdravljamo Vas in želimo, da bi se Vam naš kraj dopadel ter Vam podamo te cvetlice.“ Drugi šopek sta izročili gospd. sestri ekscelence. G. minister je z veseljem sprejel šopek ter podal deklicam roko, rekoč: „zahvalim, zahvalim!“ Nato je ekscelenco nagovoril domači g. župnik, najprej slovensko, potem nemško. G. minister je opomnil, da se mu Rožna dolina zelo dopada in da upa, da bode nova železnica v kratkem že olajšala zvezo z drugimi kraji ter poživila promet. Dalje je g. minister še nagovoril te-le gg.: nadučitelja Kovačiča, župana Kobenterja, župana Zimeka in druge, in se je okoli 4. ure odpeljal pod Roščico ogledat si kraj, kjer se bodete združili progi železnice iz Celovca in iz Beljaka, in kjer bode predor skoz Karavanke.

— (Nekaj prav zanimivega.) Nekdaj naš narodnjak — na videz vsaj, četudi ne v sre — gostilničar J. Šuster, p. d. Maček je 18. t. m., na dan pred prihodom g. železniškega ministra, obesil na svojo gostilno zraven slovenske tudi nemško firmo: „Gasthof zur Post.“ Naj ga ima, nemški napis, če ga veseli; mi Slovenci radi tega ne bomo žalovali, pač pa se bomo po tem ravnali. Ker s slovenskimi gosti ni bil zadovoljen, mu voščimo, da mu bodejo „nemški“ temveč nanosili! — Kaj že pravi ljudstvo o človeku, ki pljune v skledo, iz katere se je najedel?

— (Nekaj še bolj čudnega.) Kaj takega se menda pa še ni dogodilo, odkar so Turki odpeljali iz St. Jakoba Miklavo Zalo. — Ko smo Slovenci ekscelenco železniškega ministra pozdravljali z navdušenim „živijo“, in ko so mu nekateri, zaradi komisije navzoči Nemci iz Celovca in od drugod, klicali „hoch“, slišali so se iz oken gostilnice „na pošti“, sedaj „Gasthof zur Post“, klici: „Heil!“ A kar je najbolj zanimivo: Ti klici so prihajali iz dekliških ust, ki so se od svoje mamke učile samo slovensko! — Kdor je Nemec, naj kliče „hoch“ tudi v slovenskem St. Jakobu mu tega nihče ne bode zameril. Da pa Slovenke c. kr. ministre pozdravljajo z izdajskim „heil“, je pa res pre... Sedaj pa le jezik za zobe in pika, drugače bo zamera.

— (C. kr. pošta in slovenščina.) St. Jakobska mlekarja v Rožu je dné 10. t. m. pri tukajšni pošti oddala zabojček sirovega masla na naslov g. Ernesta Pegana, trgovca v Trstu, via S. Francesco 6, katero maslo je, kakor priča pismo omenjenega gospoda, v Trst došlo še le 17. t. m., povsem pokvarjeno in nerabljivo. — Iz zanesljivega vira vemo, da je to zakasnitev, vsled katere se je sirovo maslo moralo pokvariti, povzročil poštar na Vrbi, ki zabojčka ni hotel sprejeti češ: „die Endstation muss in deutscher Sprache angegeben sein.“ Tukajšna pošta je pošiljatev sprejela; pošta v Rožku jo je tudi sprejela ter oddala na Vrbo: pošta na Vrbi pa jo je vrnila nazaj v Rožek s zgornjo opazko; Rožška pošta jo je hotela poslati nazaj v St. Jakob, a sel, ki prenaša pošto, je ni hotel nesti nazaj; zato je poštar v Rožku sam pripisal slovenskemu naslovu nemško ime „Triest“ — in v sedmih dneh je prišlo sirovo maslo, kajpak ne več sirovo, ampak kuhano in pečeno, v Trst. — Vložili smo pritožbo na ravnateljstvo c. kr. pošte v Gradcu. Bomo videli, kdo bo hujski: ali c. kr. pošta na Vrbi, ali mi.

Iz Brnce. (Pogreb.) Dnó 22. jul. smo pokopali Jožefa Lepušiča, mežnarja in organista na Brnci. Bil je rajni pohlevna in mirna duša, vnet za cerkveno petje in božjo čast. Znal je več rokodelstev, ter imel roko in nekoliko zastopnosti za vse. Žalibog da ni vžival pravega zdravja. Še-le 30 let star je dné 20. julija ves v božjo voljo vdan mirno v Gospodu zaspal in zapustil ženo in dve hčerki. Kako priljubljen je rajni bil, pokazal je njegov velečasten pogreb. Na grobu so mu pevski prijatelji zapeli žalostinko. N. p. v m.!

Iz Štebna pri Bekšanju. (Razno.) Iz našega kraja malo kdaj kdo kaj poroča, ker pri nas tako sladko spimo, da bomo menda vse zaspali. Naši nasprotniki se veliko bolj potrudijo. Ustanovili so že spomladi „Südmärk“-ino podružnico na Brnci, in dné 15. julija so tam obhajali „heilovsko“ veselico. Žalostno je to, da obstoji društvo večidel le iz posili-Nemcev. — Nekaj smo pa storili tudi mi; ustanovili smo sirarsko zadrugo, ktera bo začela v kratkem že delovati, za enkrat s 600 litri mleka. Vse se že pripravlja, samo strojev še ni iz Dunaja. Bog daj dober uspeh! Sirarja imamo iz Švice; upamo da bo dobro blago napravljaj. —

V národnem oziru bi potrebovali moža, ki bi nas dramil iz našega letargičnega spanja! — Prodano bo posestvo „Mlinare“, kjer je tovarna za špirit. Ko bi se našel kak bogat Slovenec ali Čeh, da bi to posestvo kupil! Tako pa se bo morebiti zopet žid naselil med nami.

Iz St. Štefana ob Zili. (Poročilo nasprotnikov.) Nekdo me je opozoril na zadnjo številko „Freie Stimmen“, katere poročajo o zborovanju naše podružnice sv. Cirila in Metoda dné 1. julija. Ko sem prebral to poročilo, povem vam g. urednik čisto resnico, da nisem vedel, ali se moram smejati, ali obžalovati tistega „gospoda“, ki tako neresnično, enostransko in razžaljivo poroča. Poročilo samo na sebi bi zaslužilo popravek na podlagi § 19. tiskovne postave. V omenjenem poročilu se reče: „Der Landtagsabgeordnete Grafenauer donnerte dabei gegen den deutschen Schulverein und gegen die Südmärk...“ Nisem poklan v imenu gosp. Grafenauerja govoriti in ga morda braniti. Le to vam povem, da je g. poslanec v svojem, nad pol ure trajajočem govoru čisto druge, zanimive, zgodovinske reči, ki naš slovenski národ v kulturno-zgodovinskem oziru zadenejo, poudarjal in samo proti koncu je omenil, zakaj da se mi s svojim društvom sv. Cirila in Metoda branimo: ker nas nasprotniki s svojim „Sülvorajnom“ in „Sülmärk“ izzivajo! In kako dopisnik v „Fr. St.“ poroča o g. Šturmu! Glejte celo poročilo: „Pfarrer Sturm forderte die Slovenen auf, nur bei Slovenen zu kaufen.“ Kolikor besedij, skoro toliko lažij. Ljubi gospod poročevalec! S temi besedami kinčate svojo poročilo! Ali ste bili pri zborovanju? Ako ste bili, morali ste slišati da je g. Sturm v svojem govoru — govoril je gotovo pol ure — poučljivo pokazal, zakaj je veliko národov, močnih nekda, bilo uničenih, da so zdaj le podlaga tujčevi peti! Ako pa pri zborovanju niste bili, potem pa ste šli na limanice temu, ki vam je o zborovanju poročal. — O domačem župniku, g. Pelnařu, poroča to prvo, da je on Čeh; (to vé dobro tudi urednik „Freie Stimmen“ Lakner; saj se poznata osebno, ker je bil g. župnik precej let za kaplana v Celovcu). Potem reče, da je g. župnik govoril o šolskih zadevah in zahteval: „dass die Kinder nicht mit Juden und — Lutheranen zusammen unterrichtet werden!“ No, g. dopisnik, moj poklon vam za to! Zdi se mi, da si iz govora domačega župnika niste veliko zapomnili, ali: če ste si zapomnili, da hočete s svojim poročilom luterance, katerih je gotovo todi obilno poštenih ljudi, po krivem prepričati, da naš g. župnik hujska zoper nje. Da je tudi to poročilo zlagano, o tem ni treba zgubiti več besedij. — Dopisnik „Fr. St.“ se je s tem dopisom pokazal v pravi luči. Ne bomo se še obsirneje pečali z njim. To edino mu povemo za prihodnjic: Dobro vemo, da imamo nasprotnike, in da tudi naš g. župnik ni brez njih! To je vedno bilo. Ako pa poročate kot nasprotnik našega slovenskega národa in našega župnika v nasprotne časnike, poročajte vsaj brez zvijač in resnično, da nasprotniki tudi resnico zvedó, — ako to od vas sploh ni preveč zahtevano!

Iz Velikovca. (Nemški kres.) V „Freie Stimmen“ štev. 56 od 14. jul. mi tukajšnji dopisnik očita, da sem v svojem dopisu o nemškem kresu, katerega so naši nemški prenapetneži na predvečer goda sv. Janeza Krstnika na Pušlovem hribu napravili, o govoru župana Pinteriča lažljivo poročal. Temu nasproti izjavljam, da sem le poročal, kar so razni udeleženci ove nemško-nacijonalne komedije pripovedovali in tedaj očitane lažljivosti najodločneje zavračam. Ali je župan Pinterič manj ali bolj ojstre izraze rabil, na tem ni toliko ležeče, ali istina je, da je on zabavljaj čez naše slovenske duhovne. Slednje pa potrjuje dopisnik „Freie Stimmen“ v ravno tem dopisu sam, češ „da je neki govornik naše duhovnike radi njihovega političnega delovanja »abfällig« okreal.“ Torej očitane „laži“ ohranite lepo — záse!

Iz Koprivne. (Kresi.) Na večer pred sv. Cirilom in Metodom ob osmi uri smo zagledali lep, svetel ogenj na visoki Ovšovi in Ratihi, pa še po drugih nižjih domačih hribih. V pol uri nam je vesele krese zagrnili oblak, slišalo se je pa še pokanje ložnarjev v znamenje, da gori tudi v naših gorah ljubezen do največjih dobrotnikov pradedov naših.

Iz Kranja. (O naši gimnaziji.) Na c. kr. cesarja Franca Jožefa gimnaziji v Kranju se je sklenilo šolsko leto dné 14. julija. Dve zadnji leti ni bilo izveštja. Letošnje, celih 109 strani obsegajoče izveštje velja za leto 1897/98 do 1899/1900. V prvem delu prinaša zapisnik knjig v profesorski knjižnici, v drugem delu nahajamo obsirno poročilo o postanku nove gimnazije in šolske kapele, in o cesarski slavnosti 2. decembra 1898. Ponatisnjen je ves slovenski govor, ki ga je imel tisti dan do mladine profesor zgodovine dr. J. Žmave, in druga šolska naznanila. V preteklem šolskem letu je poučevalo 17 profesorjev v 12 razredih; od 1. do 5. razreda so bile vsoporednice. Najvišji razred je bil 7. Prihodnje leto se bo gimnazija spo-

polnila še z 8. razredom. Učencev je bilo ob sklepu 437 javnih in 4 privatisti. Med njimi je 65 odličnjakov, 264 prvih, 55 drugih, 8 tretjih redov in 49 ponavljalnih izpitov. Dvojk in trojk je 142 odstotkov, 746 odstotkov jih je izdelalo. Vspeh je torej dosti ugoden. „Mir“-ove bralce bo zanimala opomnja, da se je šolalo na tej gimnaziji letos tudi 5 Korošcev, izmed katerih so vsi dobro izdelali, trije so dobili celo odliko.

Novičar.

Na Koroškem.

(Molitvena ura.) Kakor znano, na Kitajskem v sedanji vstaji moré misijonarje in vernike, tuje in domače, kar trumoma. — Sv. Oče Leon XIII. so s posebnim pismom naročili, naj se moli za uboge kristjane na Kitajskem. Zato ukazujejo s tem naš mil. knezoškof, naj se v ta namen vrši prihodnjo nedeljo molitvena ura pred izpostavljenim Rešnjim Telesom. Verniki se povabijo k obilni udeležbi.

(Občni zbor Ciril-Methodove družbe) se vrši, kakor smo povzeli „Slovenec“, dné 1. avgusta v Radovljici na Gorenjskem. Vsporeda še nismo sprejeli. Želeti bi bilo, da bi sl. odbor glavne skupščine prej naznanjal, da se vedó oni, ki se hočejo zborovanja udeležiti, potem tudi ravnati!

(Duhovske zadeve.) Č. g. Val. Matevžič, župnik na Strmcu, je postal župnik v Ukvah; č. g. Ign. Markovic, župnik pri sv. Krvi, je postal župnik pri sv. Petru v Kačtalu. G. Rud. Perné ne pride v Šmarten nad Beljakom, marveč za kaplana v Meiselding. G. B. Rehrl, ki bi imel priti v Sovodnj, je imenovan za provizorja v Ljubnu pri Sovodju; ob enem oskrbuje Nöring. — G. Hugo Klimsch postane mestni kaplan v Sovodju in g. K. Haag ne pride v Šmihel pri Volsbergu, marveč v Požarnico. — Umrl je dné 18. jul. g. Jan. Mesarič, župnik v Ljubnu, star 44 let. N. p. v m. — Razpisana je do 29. avg. župnija St. Jakob v leški dolini. — Do dne 31. avgusta je razpisana župnija Gozdanje. — Mil. g. knezoškof so se dné 23. t. m. odpeljali na Blatnico, od koder se povrnejo dné 9. avgusta.

(Osebné novice.) Na Dunaju je dné 18. t. m. umrl g. E. Wahliss, posestnik velikanskih letovišč v Porečah in Vrbi. Dosegel je 64 let in zapustil premoženja 8 do 10 milijonov goldinarjev. — Za živinozdravnika v Borovljah je imenovan g. K. Grossman iz Haide na Češkem.

(Šolske stvari.) Č. ss. Uršulinke v Celovcu bodo ustanovile žensko učiteljsko pripravnico. Za to bodo svoj samostan z novo stavbo znatno povečale. „Fr. St.“ se kar penijo jeze, da ravno katoliške redovnice ustanové tak zavod. To pa je zanj gotovo najboljšje priporočilo! — Novi meščanski šoli v Velikovcu in St. Vidu bodo otvorili letošnjo jesen. Za prvo šolo je imenovan kot vodja g. Albin Bohrer, učitelj v Celovcu, kot učitelj g. K. Sekora, učitelj v Grabštanju. Za šolo v St. Vidu je imenovan kot voditelj g. R. Matersdorfer, učitelj v Celovcu, kot učitelj g. Fl. Duss v St. Vidu. — Nadučitelj Ign. Denk v St. Pavlu stopi v stalni, nadučiteljica S. Decleva v Celovcu v začasni pokoj. — Učitelj J. Steinberger v Velikovcu izstopi iz šolske službe. — Učitelji so postali podučitelji: Fr. Kogelnik v Žitarivasi, M. Kropf na Rudi, J. Peterka v Gorijah, Fr. Ziegler v Pontablu. — Za podučitelja v Borovljah je imenovan Fr. Florian.

(Svinjska kuga v Grabštanju.) V Grabštanju so poklali malone vse svinje. Večinoma so bile okužene. Le pri treh hišah so je za sedaj pustili. Tudi pri Pravdišu v St. Petru so je klali dné 24. t. m. Uvoz svinj v Celovec je iz sosednih občin prepovedan.

(Utonila) sta dné 22. jul. v Dravi dva fanta posestnika Ruša v Kamenu. Fanta sta bila stara 5 in 6 let. Trupel niso mogli najti.

(Neurje.) V krški dolini so imeli po noči od 4. do 5. jul. tri hude nevihte. Pri Starem trgu in Glodnici je padala toča tako hudo, da je uničila vso žetev. Drugo jutro pa je bila — slana. Tudi po mnogih drugih krajih so imeli slano, — za mesec julij pač kaj izvanrednega, a ne veselega! — Minuli teden smo imeli nenavadno hudo vročino. Toplomer je kazal nad 30 stopinj. — Tudi iz drugih krajev so listi poročali o veliki vročini. Suša je na poljih napravila že precej škode. — V Trbižu so imeli dné 17. jul. po noči silen naliiv s točo, ki je napravila ogromno škode. Od l. 1882. tam ne pomnijo tako hudega neurja. Ves trg je bil preplavljen.

(Droblj.) Novo postajico južne železnice so dné 15. jul. otvorili v Bergu nad Greifenburgom. — Štrajk rudarjev v Rablju je končan. Doseglo se je sporazumljenje. — Otroška bolnišnica v Celovcu se je cerkveno blagoslovila dné 21. in

svojemu namenu izročila dne 22. julija. — Gozd goreti je pričel dne 19. jul. nad Šmartnom pri Celovcu. Le z veliko težavo so mogli požar omejiti. Več dnij požara niso mogli docela udušiti. — Blizu Podkrnosa so našli v Krki mrtvo 77 letno Zefo Fuchs iz Celovca, od koder je bila izginila pred 12 dnevi. — 13 hiš pogorelo je dne 20. t. m. v vasi Ronsdorf blizu Pulsta. Rešili so le malokaj, ker so bili ljudje na polju, ko je začelo goreti. — V Želucah blizu Bilčovsa je dne 10. t. m. pogorela kmetija p. d. Polanca in p. d. Šustarja. Škode imata do 7000 kron. — V Goricah pri Žitarivasi je dne 22. julija popoldne pogorelo 26 poslopj.

Križem sveta.

(Vojna na Kitajskem.) Poročila, ki dohajajo o vojni, si zelo nasprotujejo. Toliko je gotovo da so kristijani v Pekinu umorjeni. Vstaja se naglo širi po celi Kitajski. Misijonarji so večinoma umorjeni. V okrajih Hupei in Honau je umorjenih okoli 20.000 kitajskih kristijanov. Po dvakratnem naskakanju se je evropskim četam posrečilo vzeti mesto Tientsin. Pri obleganju je padlo nad 100 Rusov, 760 drugih Evropejcev ter trije polkovniki. Seveda so imeli tudi Kitajci velike izgube.

(Razno.) Vseučilišni profesor v Gradcu, g. dr. Gr. Krek, je dobil naslov dvornega svetovalca. — Srbski kralj Aleksander se je dne 21. t. m. zaročil z gospo Drago Mašin in to svojemu ljudstvu naznanil s posebnim oklicem. Nvesta jo udova, in iz stare vojvodske družine. Vsled te zaroke je srbsko ministerstvo odstopilo. — Celjski župan je prepovedal slavnost, katero je nameraval prirediti celjski „Sokol“ dne 15. avgusta povodom 10-letnice svojega obstanka. Sevé se je vložila pritožba. — Pri sv. Lovrencu v Slov. goricah je umrl ondodni župnik in kanonik Jakob Meško, znan národnjak. N. p. v m.! — Minuli teden se je mudilo v Parizu zastopstvo praškega mestnega zastopa. Francozi so Čehe jako slovesno in prisrčno sprejeli. — Cesar pride v Gorico bajé dne 9. sept. — Veliko povodenj so imeli dne 10. in 12. t. m. v Galiciji. Več rek je izstopilo iz svojih strug ter poplavlilo cele pokrajine. — Hrvatski kat. shod v Zagrebu se vrši dne 3., 4. in 5. sept. — V Ljubljani je umrl katehet Rok Merčun, star 45 let. N. p. v m.! — V Eisen-erzu je dne 22. t. m. zasulo 11 delavcev.

Naša gospodarska organizacija.

Skladišče v Sinčivasi.

O zadrugi smo zadnji čas precej molčali, ker je ponehoval promet, zdaj pa pride zopet novina in zadruga naše kmete zopet vabi k sebi. Že štejemo blizu 700 združnikov — veliko število sicer, a vsi niso zlati, mnogo jih je na papirju, bili so pri zadrugi enkrat, parkrat, potem pa jih nismo videli več. Vsem željam zadruga seve ni mogla vstreči in vseh nad ne uresničiti, a tega nikdo ne bo tajil, da je žitne cene zelo povzdignila in da je udom plačala zelo dobro počezno ceno. Zato smo prepričani, da se bo število udov zdaj še pomnožilo. Drugo poslovno leto se bo društvo tudi dosti ložje gibalo, zdaj že vemo kako in kaj.

Promet z moko. Pri prodaji poljskih pridelkov upamo letos storiti važen korak naprej: Skušali bomo dobiti odjemalcev za moko, tako da ne bomo več prodajali pšenice, rž, ajdo itd. marveč vse le moko in pri tem upamo izdatno več skupiti za kmečke pridelke. Ali bo težko doseči naš smoter? V Velikovecu in okolici se povzije več moke, nego je pridelka okolica, a ti ljudje naročujejo moko iz Ogrske, kmetski pridelki pa se pošiljajo v Celovec, ali na Zgornjo Koroško. In ko je zadruga iz Ogrske lani naročila malenkost kuruze, da je moglo svoje blago kompletirati in pošiljati naprej, ji je velikovski poslanec Plavec očital, da z ogerskim žitom domačim pridelkom dela konkurenco. Plavec dobro zna, odkod prihaja konkurenca, in če bi tega ne vedel še, mu bomo mi pri priložnosti stvar še pojasnili. Treba bo tirjati od pekov, naj pečejo z domačo in ne z ogersko moko, tirjati od štacunarjev, ki živé od kmetov, naj prodajajo domače pridelke domačemu konzumu, in naj ne delajo neusmiljene konkurence našim kmetom s tujim blagom. Te terjatve do zdaj kmetje še niso stavili, ker za to še niso bili zreli, in ker tudi mogoče ni bilo. Veliko krivdo so imeli pri tem prvič mlinarji, ker so iskali in iščejo toliko dobička pri melji, da pek ni mogel več pri njih mleti. Trгоvec ni imel časa po trgu iskati žito, ki ga mu Ogri v vagonu pošljejo kolikor ga želi, in mu je dosti bolj priročno naročiti moko iz tuje, kakor tukaj barantati s kmetom — in paziti na mlinarja. Krivi pa so deloma tudi kmetje, ker dostikrat privražajo tako žito, ki se mora še-le čistiti, predno more biti dano v mlin.

Temu bo zadruga opomogla; zadruga bo nabrala žito od kmetov, čistila je, nadzorovala mlinarje, in če ji ne ponudi mlinar primerno ceno za žito, prodajala bo sama moko. Prodaja moke se je že zdaj začela; železniški in drugi delavci prihajajo od vseh strani v našo prodajalnico po moko in sicer se jim je najbolj priljubila moka inleta na kmečkem mlinu. Tudi neka tirolska zadruga nam je obljubila večja naročila na moko, in zato smo stopili v zvezo z g. Majdičem v Velikovecu, ki bo na svojem umetnem mlinu mlel naše blago. Upamo, da nam bo mogoče tako podpirati domače mlinarje, podpirali jih bomo, dokler bodo solidno delovali in nam pošteno postregli. Žal je malo mlinarjev, katerim se more zaupati, ker nekateri meljejo k žitu veliko slabega riža in taka moka ni več za prodajo v daljne kraje. Domači konzum mora pa z vsem biti zadovoljen.

Prodaja žita. Lani smo pri prodajanju žita storili eno glavno napako: poslušalo je vodstvo preveč tiste ljudi, ki so vedno prigovarjali: počakajmo, da se cene zboljšajo. Vodstvo je prišlo do spoznanja, da tako ravnanje zadrugi ni v prid. Če se je pozneje blago res za par odstotkov boljše prodalo, imela je zadruga pri tem le izgubo. Če se en tisočak v teku šest mesecev trikrat prevrže in je vsakokrat 2% dobička, dobili smo dobička vkup 6%, kar je gotovo boljše kakor če se je svôta prevrnola le enkrat in je dala 5%, ali celo 6% dobička, kajti blago je med tem dalje ležalo in se ga je več vsušilo. Vrh tega pa se potrebuje pri počasnem prometu veliko več kapitala, ki si ga moramo obrestovati. Kdor hoče čakati boljših cen, naj ohrani žito doma.

Zelo kočljivo je prodajanje leče, katere se v sinški okolici veliko prideluje. Star kupovalec, ki je nam prijatelj, je pravil, da še ni dolgo kar je enkrat kupil tri vagonne leče; on jo je bil kupil po 1200 gld. vagon in prodati jo je moral po 500 gld. — kot klajo, ker je nikamor spraviti ni mogel. Stari naši prekupei so sprejemali lečo večinoma le, kedar so imeli kako naročilo, in tega se bomo držali tudi mi, ker smo že lani pri leči videli, da se nikamor ni dala prodati za primerno ceno. Prišla je le ena, precej slaba ponudba in še tedaj smo čakali — boljše cene. K sreči kvantum ni velik in se bo že še prodal na jesen, seve po slabši ceni.

Združniki naj tedaj pazijo na naša oznanila v „Miru“. Če bi se prodaja ne vršila gladko, naznanili bomo, da leče ne sprejemamo, dokler se nabrano blago ne odpravi. Drugo žito in stročnina se vselej lahko razpečava.

Na znanje! Združnih vreč (žakljev) ne bomo več izposojevali kakor prvo leto, ker je precej žakljev izostalo in vodstvo ima zdaj veselje in čast pisati po nje. Kmetje nam tega ne smejo zameriti; združno imetje je skupna last, in če z vso skrbjo gledamo na to last, imeli bodo samo najboljši in vestni naši združniki dobiček. Saj vemo, koliko nemarnih kmetov je med nami, če se pa enemu kaj dá, hoče imeti tisto tudi drugi, in vodstvo ljudij še ne pozna dosti, da bi moglo razločevati.

Tudi posojil na blago, ki ga obeta združnik pripeljati pozneje kedar, ne bomo več dajali. Kdor potrebuje posojil, naj gre v posojilnico, vsaj jih imamo povsod. Trgovci so sicer do zdaj kmete tako lovili: dajali so jim denar popred, potem pa jim je moral kmet v blagu vračati in pri tej kupčiji so se trgovcem posojila dobro obrestovala. Združno vodstvo je v nekaterih slučajih posojevalo, a nekateri dolžniki potem več prišli niso! Trgovcev se ljudje bojé, nas pa ne in vrh tega zadruga v svojih knjigah za taka posila tudi prostora nima.

Prodajalnica. Z nakupovanjem blaga v naši prodajalnici nas zelo pridno podpirajo delavci. Če bodo naši kmetje enako pridno kupovali v skladišču, si bo plačo služil poslovodja v prodajalnici in tako bodo kmetje sami sebe najbolj podpirali. Če komu ena ali druga reč ni po volji, prosimo, naj pové vodstvu in to bode po svojih močéh si prizadevalo vstreči vsem opravičenim željam. Opozarjamo naše prijatelje, da se bo naprej dobivalo v prodajalnici tudi blago za moška in ženska oblačila. In sicer upamo, da bodo kupovalci zadovoljni s ceno in z blagom. Kmetje, kedar kupujete za zimo obleko, pridite v našo prodajalnico, morebiti v nji ne bo Bog si vé koliko na izbero, a nečimurnega blaga v nji tudi nikdar ne bomo imeli. Skrbite tudi za svoje posle, ki navadno blaga ne poznajo in potem kupujejo v štacunah za drag denar oblačila, ki jih ob delavnikih več nositi treba ni.

Opozarjamo pa združnike, da je odbor prepovedal prodajalničarju, ljudem dajati blaga na posojilo! Vzroki za to prepoved so umevni. Marsikateri kmet le preveč znosi v štacuno. Stari niso toliko kupovali, pa so imeli denarja za druge potrebe, zdaj pa nekateri hočejo že skoro da vso hrano in obleko kupovati v mestu — in znosijo tja

polagoma vse premoženje. Kdor ima denarja, lahko si kupi, kar hoče, kdor pa denarja nima, si mora drugače pomagati. Če človek za davke nima, si mora najemati posojila, a prodajalniško blago nikakor ni tako potrebno, da bi brez njega biti ne mogli.

Žitna kupčija. Pri nakupovanju žita bomo letos s cenami v pričetku ostali nekoliko nižje. Lani je po novini cena nepreihoma jenjavala, zadruga mora biti previdna, da ne pride v škodo. Sevé da se bo skrbelo dobiti za žito največ ko mogoče, in dajati združnikom potem doplačil, da bodo dobili pravično ceno. Nekateri želé, da bi plačevali popolno dnevno ceno, a ne dajali pozneje doplačil. Zadruga tega ne bo storila; kajti vzemimo, da bi plačevali takoj dnevno ceno, če cena potem pade, si noben ne bo hotel v prihodnjic dati kaj odtegovati, ali plačevati nazaj, če pa cena raste, bodo udje ven dar le hoteli doplačil, ali pa bodo rekli, da zadruga išče svoj dobiček in da od nje nimajo nič. Z doplačevanjem je sicer nekoliko dela, a ko storimo drugo, opravili bomo tudi še to. Če bi kdo zavoljo tega ne hotel blaga voziti k zadrugi, naj pa pusti, prišlo bo žita še dovolj.

Odborove seje. Gg. odbornike in nadzornike zadruga opozarjamo, da bodo se zdaj pričele redne mesečne seje in sicer jih bomo imeli vsako prvo nedeljo v mesecu, enkrat v Sinčivasi in drugokrat v Škocijanu. Torej bo prva seja z računskim poročilom o prvem polletju 1900 v posojilničnem prostoru v Sinčivasi dne 5. avgusta popoldne ob 3. uri.

Začudenji smo tudi slišali, da nek posestnik v Št. Petru, v kraju, kjer so skoro da vsi kmetje pri naši zadrugi, lovi pristašev za nemško-liberalni „Lagerhaus“ v Velikovecu. Temu smo se tembolj čudili, ker je ta človek imel do zdaj zaupanje katoliško-narodne stranke. Obžalujemo, da je kot jako vpliven mož, začel slovenskim kmetom usiljevati nemški — pezdec! Prišel je ta kmet žalibog preveč v dotiko z liberalnimi gospodi in je vsled tega začel trobiti v njihov rog. Če bodo nekateri naši združniki ga poslušali, privoščimo jim čast, da se z njim postavijo na eno stopinjo „značajnosti“ in nespameti.

Tržne cene.

V Celovcu, dne 19. julija 1900.

Ime blaga	na birne		na hektolitre		Prignalo se je
	K	v	K	v	
pšenica . . .	11	36	14	20	— konjev
rž	8	46	10	57	— pitan vol
ječmen . . .	—	—	—	—	44 vprežnih volov
oves	5	19	6	49	— juncev
turšica . . .	8	60	10	75	— krav
pšeno	16	—	20	—	— telic
proso	—	—	—	—	— pitanih svinj
krompir . . .	—	—	—	—	— prascev
deteljno seme	—	—	—	—	
ajda	9	93	12	41	

Pitani voli so po — K do — K, vprežni voli po 210 K do 350 K, krave po 80 K do 280 K.

Sladko seno je meterski cent po 4 K — v do 4 K 20 v, kisló seno po 2 K 60 v do 3 K 70 v, slama po 2 K 50 v do 3 K 40 v.

Promet je bil srednji, kupčija precej živahna. Sena in slame se je pripeljalo 114 vozov.

Velikovec, dne 18. julija. Prignali so: 155 volov, 52 krav, 3 telice, 4 teleta, 152 ovac, 46 svinj. Cena pitanih volov 58 do 66 kron, vprežnih volov 54 do 58 kron za metriški cent žive vage. — Promet z govejo živino je bil dober; prišli so kupci iz Koroškega; z ovčami in svinjami je bilo malo prometa.

Sejmovi meseca avgusta. Dne 1. Beljak; 2. Spodnji Dravograd; 4. Volšberg; 6. Črna; 13. Beljak; 16. Železna Kapla; 20. Šmihel nad Pliberkom, Št. Vid; 24. Lahod.

Dražbe.

(Kratice: vl. št. = vlozna številka; d. ob. = davčna občina.)

Rožek. Dne 27. julija ob 11. uri, Nemceva kmetija h. št. 4 v Gorijah, vl. št. 12, d. ob. Vrba. C. 10.332 kron, n. p. 6284 kron.

Celovec. Dne 31. julija ob 9. uri na licu mesta „na Loze“ prostovoljna dražba a) premičnin iz zapuščine J. Doujaka p. d. Krakolinika v znesku 1968 kron, in b) posestvo p. d. Krakolinik na Loze vl. št. 6, d. ob. Škofiče. Cena 10.546 kron.

— Dne 3. avg. ob 10. uri v Grabštanju št. 7: razna hišna oprava, 400 litrov vina, 1 konj, 1 krava itd.

Loterijske številke od 21. julija 1900.

Gradec 5 12 2 26 34
Dunaj 39 88 29 59 87

NAZNANILA.

Služba mežnarja in organista

na Brnci se more koj prevzeti. Dohodki gotovo čez 200 gld. na leto. Več pové župnijski urad na Brnci. (Pošta Brnca pri Beljaku na Koroškem).